

Əvvəl 1-ci sehifədə

əliyin xalqın kütlevi şəkilde qətəle yetirilməsini hüquqa, demokratiyaya ve insanlığa zidd aksiya kimi qiymətləndirmiştir.

Bu faciye ilk dəfə ulu önderimiz tərəfindən siyasi qiymət verilmişdir. Ümummilli liderimiz heil 1990-cı ilde Naxçıvanda fealliyət göstərdiyi dövrde Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Meclisinin 1990-cı il 17 noyabr tarixli birinci sessiyasının müzakiresine çıxarılan məsələlərdən biri de bu faciye siyasi qiymət verilməsi barədə idi. Ulu önderimizin teşəbbüsü ilə Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Meclisinin 1990-cı il 21 noyabr tarixli sessiyasında "1990-cı ilin yanvar ayında Bakı hadisələrinə siyasi qiymət verilməsi haqqında" Qərar qəbul olunmuşdur. Beş benddən ibarət olan qərarın ilk iki bəndində deyildirdi: "1990-cı ilin yanvar ayında Bakı şəhərində töredilmiş qanlı hadisələr Azerbaycan SSR-in suveren hüquqlarına, respublikada gedən demokratik proseslərə qəsd kimi qiymətləndirilsin. Dinc əhaliyə, silahsız kütleyə, heç bir müqavimət göstərmeyən günahsız adamlara qarşı müasir silahlarla, herbi texnika ilə zorakılıq edilmesi, qocaların, qadınların, uşaqların qətəle yetirilməsi Azerbaycan xalqına qarşı açıq təcavüz kimi ittiham edilsin".

20 Yanvar hadisələrinə dövlət seviyyəsində hüquqi-siyasi qiymət verilməsi de ümummilli liderimizin sayesinde öz həllini tapmışdır. 1994-cü ilin fevralında Milli Meclisin xüsusi sessiyasında Azerbaycana qoşun yeridilmesinin xalqımıza qarşı herbi təcavüz və cinayet kimi qiymətləndirilmesi, teqsirkarların məsuliyyət derecesinin müəyyənləşdirilmesi de mehz ulu önderin teşəbbüsü ilə baş vermişdir. Eyni zamanda, 20 Yanvar hadisə-

ləri hem ümumxalq faciəsi, hem de milli azadlıq hərəkatının zirvesi kimi xarakterizə edilmişdir.

1990-cı il yanvarın 20-de səvet qoşunlarının Bakıda töredikləri qanlı cinayətlər Azerbaycanın ayrılmaz hissəsi olan Naxçıvan Muxtar Respublikasının sərəhd kəndlərində erməni silahlı destələrinin feallaşması ilə müşayit olunurdu. Onların Se-

yad etmek üçün Şəhidlər Xiyabanına gəlmişdir.

Ali Meclisin Sədri müqəddəs ziyaretgahda ucaldılan Ana abidəsinin önüne gül qoymuş, ehtiramını bildirmişdir.

Ali Meclisin Sədri 1918-1920-ci illerde Naxçıvan əhalisine erməni daşnakları ile mübarizədə köməye gələn qardaş Türk ordusunun bu torpaqlarda şəhid

yaradıcılıq birləşkərinin, kütlevi informasiya vasitələrinin, mədəniyyət, sehiyyə və sağlamlıq müəssisələrinin kollektivləri, Naxçıvan şəhərinin sakinleri şəhid mezarları öündən keçərək onların ezziz xatiresini ehtiramla yad etmişlər.

Türkəy Respublikasının Naxçıvandakı Baş konsulu və konsslulluğun işçiləri, Beynəlxalq Migrasiya Teşkilatının Azerbaycandakı Missiyasının və Naxçıvan Ofisinin rəhbərləri də şəhidlərin xatiresine öz ehtiramlarını bildirmişlər.

Saat 12:00-da ölkəmizin her yerinde olduğu kimi, Naxçıvan şəhər Şəhidlər Xiyabanında da şəhidlərin ezziz xatiresi bir dəqiqəlik sükütlə yad edilmişdir.

Şəhidlər Xiyabanına insan axını davam etdikcə ulu önderimizin bu sözleri bir daha yada düşürdü: "Azerbaycan xalqı 20 Yanvarda herbi, siyasi, mənevi təcavüze meruz qalsa da, öz tarixi qehremanlıq enənələrə sadıq olduğunu, vətənin azadlığı və müstəqilliyi naminə en ağır sinaqlara sine gərmək, hətta şəhid vermək ezzini bütün dünyaya nümayiş etdirdi. 1990-cı ilin Qanlı Yanvarında Azerbaycanın azadlığı və müstəqilliyi uğrunda şəhidlik zirvəsinə ucalmış Vətən övladları özlerinin fədakarlığı, şəhidliyi ilə xalqımızın qehremanlıq salnaməsinə parlaq şəhifələr yazdılar. Bu gün Azerbaycan xalqı özünün milli mənliyini qorumaq üçün canlarından keçən övladları ilə fəx edir".

Xalqımız 20 Yanvar faciəsi qurbanlarının milli azadlıq mübarizəsində nümayiş etdirdiyi birləşmiş heç vaxt unutmayacaq, dövlətçiliyimizin möhkəmlənməsi naminə öz milli həmrəyliyini daha da yüksəldəcekdir.

**Naxçıvan Muxtar Respublikası
Ali Meclisinin mətbuat xidməti**

dereye və digər sərəhd kəndlərinə hücumu Qanlı Yanvarın ilk sehifəsini yazmışdı. Ancaq naxçıvanlılar düşmənin önündə mərdliklə dayandılar, şəhidlər verərək Azerbaycanın qədim torpağını qoruyub saxladılar.

Bu gün azadlıq mübarizəsinin xatiresini müstəqil dövlətimizin hazırlı güclü inkişaf dövründə böyük qürur və vətənpərvərlik hissi ilə yad edirik. 20 Yanvar faciəsinin ildönümü ilə eləqədar ölkəmizin her yerində olduğu kimi, muxtar respublikamızda da geniş tedbirler planı hazırlanmış və heyata keçirilmişdir.

Yanvarın 20-de Naxçıvan şəhərinin Şəhidlər Xiyabani ümumxalq ziyaretgahına çevrilmişdi. Seher saat 11:00-da Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Meclisinin Sədri Vasif Talibov Qanlı Yanvar faciəsində həlak olanların ezziz xatiresini

olan əsgərlerinin xatiresine ucaldılmış abidesi önüne de ter gülər qoymuş, şəhidlərin xatiresini ehtiramla yad etmişdir.

Naxçıvan Qarnizonunun birləşmiş herbi orkestri Azerbaycanın Dövlət himnini səsləndirmişdir.

Ali Meclisin Sədri vətənimizin azadlığı, ərazi bütövlüyü, dövlətçiliyimizin qorunması uğrunda mübarizədə şəhidlik zirvəsinə ucalanın məzarları üstüne ter gülər düzmüştür.

Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Meclisinin, Nazirlər Kabinetinin, nazirlik, komite, xidmet, fond, şirkət, mərkəzi teşkilatların, bankların, səhmdar cəmiyyətlərin, mehkəmə, hüquqmühafizə orqanlarının, herbi hissələrin, elm və təhsil məsəsəsələrinin, Naxçıvan Şəhər İcra Hakimiyyəti və onun yerli teşkilatlarının, ictimai teşkilatlar və

Yanvarın 20-de saat 12:00-da Azərbaycanın bütün erazilərində olduğu kimi, Naxçıvan Muxtar Respublikasında da 20 Yanvar şəhidlərinin oziz xatirəsi bir daqiqəlik sükutla yad olunmuş, neqliyyat dayanmış, avtomobilərdən ses sığnalları verilmişdir.

Hemin vaxt xətdə olan sernişin qatarlarının lokomotivlərindən de hərəkat dayanaraq ses sığnalları verilmişdir. Qatarlardan biri Dərəşam-Culfa arasında, digeri isə Şərur rayonunun Daşarx stansiyasında dayanaraq 20 Yanvar şəhidlərinin xatirəsi bir daqiqəlik sükutla yad edilmişdir.

Son illerde muxtar respublikamızda ordu quruculuğu sahəsində görülen işlər ordumuzun il gücləndirilməsinə, qüdretlenmesinə şərait yaratmış, silahlı qüvvələrimizin döyüş bacarığı ilə artırmışdır. Muxtar respublikamızın coğrafi mövqeyi, təcavüzkar Ermənistanla hemşərdə orzida yerləşməsi ordumuzun iləllil gücləndirilməsinə labub etmişdir. Onun üçün de bu sahəye ciddi diqqət göstərilir. Ordumuzun qüdretlenmesi, onun müdafiə qabiliyyətinin artırılması məqsədilə kompleks tedbirler həyata keçirilir, hərbçi ailələri üçün yaşayış kompleksleri tikilib istifadəye verilir, hərbi hissələr on müasir texnikalarla təmin olunur. Eşqərlər üçün nümunəvi şərait yaradılır. Bütün bu görülen işlər isə xalqla ordunun monolit birliliyini temin edir. Bunun nəticəsidir ki, gəncələrimiz hərbi xidmətə həvəsləri daha da artır, onlar hərbi xidmətə-vətənəmiz Azerbaycana vətəndaşlıq borclarını yerine yetirməye böyük ruh yüksəkləyi ilə yollanırlar. Bildiyimiz kimi, Ali Baş Komandan İlham Əliyevin müvafiq formanına əsasən gənclərin hərbi xidmətə çağırış kampaniyasına başlanılmışdır. Olkımlıñ her yerində olduğu kimi, Naxçıvan Muxtar Respublikasında da qanunla orduya çağırışdan möhəlet hüquq olmayan və çağırış vaxtına kimi 18 yaşı tamam olan gənclərimiz vətənəmiz vətəndaşlıq borclarını yerine yetirmək üçün yola düşürülər. Hazırda hərbi çağırış prosesi hansı səviyyədədir? Bununla bağlı məlumat almaq üçün Naxçıvan Muxtar Respublikasının hərbi komissarı, polkovnik-leytenant Səxavət Salmanova müraciət etdi:

-Sexavət müəllim, həqiqi hərbi xidmətə çağırış kampaniyası necə keçir?

-Xalqımızın ümumiyyəti lideri Heydər Əliyevin belə bir kefəmi var. "Her bir gənc, her bir ata, ana, her bir valideyin öz oğlunu böyündərək ona en əvvəl nəsihət verməlidir ki, senin birinci borcun orduda xidmət etməkdir, vətəni müdafiə etməye hazır olmaqdır, döyüş qabiliyyəti elə etməkdir və döyüše hazır olmaqdır. Orduda xidmət etmək Azerbaycanın her bir vətəndaşının şərəfi borcludur. Müstəqil Azerbaycan Respublikasının Milli Ordusunda xidmət etmek her bir

Orduda xidmət müqəddəs borcdur

azərbaycanlı üçün böyük iftخارdır. Fəxr edə bilərsiniz. Fəxr etməlisiniz ki, xalqınız sizə bu şərəfi vezifəni etibar edibidir". Belə, ümumiyyəti liderimiz də dediyi kimi har bir Azərbaycan vətəndaşının borcu orduda xidmət etməkdir. Bu borc şərəf, namus, vətəndaşlıq borcludur. Fəxrə deyə bilerik ki, bu gün her bir azərbaycanlı gənc orduda xidmət etməye böyük həvəsə yollanır.

Her bir Azərbaycan vətəndaşının müqəddəs borcu olan hərbi xidmət vətənəmiz qarşısında en şərəfi vezifədir. Və bu vezifənə yerinə yetirmək üçün gənclərimiz könlü suradə hərbi komissariqlərə gelir, buradan da hərbi hissələrə yollanırlar. Onu da deymək ki, hərbi xidmətə çağırışın yüksək səviyyəde başa çatması üçün hərbi komissariqlərə her çur şərait yaradılmışdır. Bize göstərilən diqqət və qayğı eməkdaşlığımızın üzərinə böyük məsuliyyət qoyur. Çağırışın ki, vətəndaşlığımıza yaxşı xidmət göstərək, Azərbaycan ordusunun sağlam, gümrəh eşqərlərə təmin

olunmasında seylerimizi asırmayək. Hər il olduğu kimi, bu il de hərbi xidmətə çağırış kampaniyasının yüksək səviyyəde keçirilməsi üçün bütün lazımi işlər görülmüşdür. Çağırışın ilk günlərindən gənclərimiz fealiyyətə yollanır.

-Hərbi xidmətə çağırılanların tibbi müayinədən keçirilməsinə necə eməl olunur?

Vətənə fiziki cəhdətən sağlam oğular gərəkdir. "Səfərə gedən asgarın ehval-ruh-hüvəsinə müşahidə edirik. Bəzi sevindir. Gənclərimiz hərbi xidmətə göstərdiyi marağın nəticəsidir ki, yanvar ayının 19-da çağırış plan tapşırığında 85,9 faiz eməl olunub. Bu rəqəm yaxşı nəticə olmamışdır. Gənclərimiz hərbi xidmətə tibbi müayinədən keçirilir, müayinə zamanı sağlam olmayanlar növbəti çağırış muddətində kimi müalicəye çəlb olurlar. Bundan başqa, hərbi xidmətə yararlı olan və xidmətə çağırışından möhəlet verilməsi və ya azad olunması üçün əsas olmayan çağırışçı çağırış komissi-

yasının qərarı ilə müayinədən keçidkəndən sonra ordu sıralarına yola salınır. Bezan gənclərimiz xəstəliklərini gizlədib demək istəmir, hərbi xidmətə yollanmaq isteyirlər. Bu da onları vətənə sevgisindən irəli gəlir. Lakin bizim borcumuz orduya sağlam gəncləri seçib göndərməkdir. Bunun üçün həkimlər ciddi sey göstərirler.

-Çağırışçıldarda hərbi xidmətə münasibət necədir?

Hərbi xidmətə çağırılan gənclərimizdə böyük ruh yüksəkliyi müşahidə olunmaqdır. Her bir gənc hərbi xidməti kişilik məktəbi sayır. BUNDAN BAŞQA, Çağırışçılar səhəbtizmədən bəfə məlumat olur ki, gənclərimiz hərbi biliklərə dərindən yielənilənmişlər. Çünkü sabab Ali Baş Komandanımız canab İlham Əliyev emr edərə, onlar işğal olunmuş torpaqlarımızın azad olunması, düşmənin meğlub edilməsi üçün lazımlı olan her şeyi edəcək, qalibiyəti təmin edəcəkler. Həc şübhəsiz ki, qədəbənin qazanılması vətənən yüksək hərbi hazırlıq gəredir. Çağırışçılarımızın hər birində hərbi xidmətə deyil, döyüşə gedən asgarın ehval-ruh-hüvəsinə müşahidə edirik. Bəzi sevindir. Gənclərimiz hərbi xidmətə göstərdiyi marağın nəticəsidir ki, yanvar ayının 19-da çağırış plan tapşırığında 85,9 faiz eməl olunub. Bu rəqəm yaxşı nəticə olmamışdır. Gənclərimiz hərbi xidmətə tibbi müayinədən keçirilir, müayinə zamanı sağlam olmayanlar növbəti çağırış muddətində kimi müalicəye çəlb olurlar. BUNDAN BAŞQA, hərbi xidmətə yararlı olan və xidmətə çağırışından möhəlet verilməsi və ya azad olunması üçün əsas olmayan çağırışçı çağırış komissi-

Müsahibe üçün sağ olun!

Sebühi HÜSEYNOV

Xəbərlər

Ötən il rabitə sahəsində də bir sərə ugurlar olda edilib. Muxtar respublikada 2742 yeni telefon xətti çəkilib.

Günümüzde informasiya texnologiyalarının inkişafı vacib məsələlərdən. Muxtar respublikamızda bu məsələyə xüsusi diqqət yetirilir, rabitə xidməti iləllil yaxşılaşdırılır, informasiya cəmiyyətinə keçid və elektron hökumətin formalasdırılması istiqamətində bir sərə işlər görülür. 126 kilometr uzunluğunda Azərbaycan-Türkiyə optik kabel magistralların Naxçıvan seqmentinin yaradılması hesabına böyük tutumlu və keyfiyyətli rabitə elaqəsinin həyata keçirilməsi mümkin olmuşdur. Öten il isə Culfa-Ordubad optik xəttinin tikintisi başa çatdırılmış və magistral boyunca yerləşən bütün ATS-lər yüksək tutumlu avadanlıqlarla təmin edilmişdir. Öten ilin rabitə xidməti ilə tam təmin olunması məqsədilə Naxçıvan şəhərinin əliaxbad qəsəbəsində 800, Sedər rayonunun Heydərabad qəsəbəsində 192, Ordubad rayonunun Unus kəndində 256, Şərur rayonunun Oğuz kəndində 192 nömrəli yeni avtomat telefon stansiyaları qurğudur. Öten ilin 11 ayı ərzində 2 min 742 yeni telefon xətti çəkilmişdir. Naxçıvan rabitəçiləri "Yenileşmə il"ində həshiyə dərəkkeyfiyyəti və sevərli xidmət göstərmək üçün bir sərə ugurların həyata keçirilməsinə başlamışlar.

Sənaye məhsulları istehsalında özəl sektorun payı artır

Muxtar respublikamızda sənaye məhsullarının istehsalı durmadan arımaqdır. Öger 2008-ci ilde muxtar respublikamızda 164 milyon 452 min manatlıq sənaye məhsulları istehsal olunmuşdu, 2009-cu ilin 11 ayı ərzində bu sahada elde olunmuş rəqəm 184 milyon 590 min manatdır. Bu isə 2008-ci ilde elde olunmuş nəticələrlə müqayisədə 20 milyon 132 min manat, yaxud 21 faiz çoxdur. Sənaye məhsullarının ümumi hacminin 79 faizini məhsul istehsalı, 21 faizini isə müxtəlif xidmətlərin göstərilməsi təşkil etmişdir. 2008-ci ilde sənayenin dövlət sektorunda 29 milyon 94 min, qeyri-dövlət sektorunda 135 milyon 358 min manatlıq məhsul istehsal olunmuşdu, 2009-cu ilin 11 ayı ərzində sənayenin dövlət sektorunda 30 milyon, qeyri-dövlət sektorunda ise 155 milyon manatlıq məhsul istehsal olunmuşdur. Sənaye məhsullarının 84 faizi özəl sektorun payına düşməkdir. Bu isə onu göstərir ki, muxtar respublikada sahibkarlıqla göstərilen dövlət qayğısı öz təzahürünə özəl sektorun payının artırılmasına göstərir.

Müsəlləh əsgərəm mən də bu gündən

Sərərlü gənclər Vətən qarşısında övladlıq borclarını

loyaqlatla yerinə yetirməyə hazırlırlar

paşalarımızın yağıldan azad edilmişdir. Silahlı qüvvələrimiz buna qadirdir. Bu vezifəni qisa vaxt erzində yerinə yetirmək üçün bütün şərtlər mövcuddur. Şəxsi heyətin psixoloji hazırlığı, döyü ruhu yüksək səviyyədədir. Deməli, istənilən vaxt torpaqları başqa yolla, aqıdəsək, silahlı yolla azad etməye hazır olmayırlı.

Çağırışçı gənclər orduya tətənə ilə yola salınırlırlar. Rayonun bedii özfəaliyyət kollektivləri sənki öz məharətləri ilə atanalarla, ordu heyətinin astanasına qədəm qoynalarla gözəndiliyi verir, bu günün xoş xatirəye dönəsi üçün elvan fon yaradırırlar.

Danyeri kəndinin sakını, validey Nizami Şamilov digər gəncləri de oğlu Samodan ayırmayıb onlara at öyüd-nəsihəti verdi. Dedi ki, size çəkdiyimiz zəhmətin evezini yalnız Vətəne qeyrətə xidmət etməyiniz qaytara bilərsiniz. Bütün valideynlər siz gənclərin ordudan daha serüstələ, fiziki cəhdətən daha möhək qayıt-

bacarmalırlıq. Ali Baş Komandanımız emr edərə, işğal olunmuş torpaqlarımızı azad etmək üçün mənur düşmənə döyüşlərə atılmaq da hər an həzindir.

Mərasim səmimi vidalasına ilə başa çatdı. "Uşaqlığın son günü"nü yaşıyan oğullar. Vətənə xidmət istəyi ilə yola düşürlər. Onların arxasında baxa-baxa Məmməd Arəzin diller ezbəri olan misralan həfizəmdə dolmuşdur.

Vətən mənə oğul desə, ne derdim, Məmər olub qayasında bitərdim...

Cəfər ƏLİYEV

Əzəmet HƏSƏNOV

1907-ci ildə Qafqaz özünün en maşhur generallarından birini, Naxçıvanskların kürəkanı Maqsud Əlixanovut itirdi. Daşnaklar onu facieli suretdə mehv etdilər. Onun sedaqqəti hayat yoldaşı, general-major İl Kalbali xan Naxçıvanskının qızı Zəriştəc bayım hökumətindən teleb etdi ki, onu dəfn etmək üçün doğuldğu Xunzaxa aparamağ icazə versinlər. Onu yola salanlar arasından Əbülfət ağa və Balabeyim Şahtaxtinskiler de Tiflis demiriyol vağzalında kədərlər dayanmışdır. Artıq qətiyyətli generallar ağılsız, kütbeyin rəqiblərin ucbatından mehv edilmişdirler. Bir neçə il evvel general Qryazevi da belace öldürüdülər. Aradan 6 il keçməmiş populyar "Qafqaz (Kavkaz)" qəzetində Balabeyim xanımına oğlu Abbas ağa derin kədərlər yaxın qohumlarına, dostlarına bildirirdilər ki, polkovnik Əbülfət ağa qəfletin Kutsaisidə vefat edib. Xeberdarlıq necroloqu martin 13-de verilmişdi. Ele oradaca xəber verirdilər ki, dəfn morasımı mərhümən vesly-yetinə görə martin 20-de doğulduğu Şahtaxtə kəndində olacaqdır. Tiflisin nücaəbə insanları, meşhur horççıları, nurlu ziyanlıları ve polkovnikin həmyənliləri—naxçıvanlıları perronda dayanıb Kutsaisiden gələn zirehhil qatari gözləyirdilər.

Əbülfət ağa Şahtaxtinski

Hemin nekroloğun dərc olunduğu "Kavkaz" (rusca) qəzeti 94 ildən sonra Tiflisin Merkezi Kitabxanasında təbib oxuyuram. Hər şeyi anlamağa çalışıram. Öz herbi hünen ilə taxılər iz qoymuş, elmi ilə müasirlərini heyran eden polkovnik Əbülfət ağının vətəne son sefərini damla-damla topladığım xatirələrin işığında xatırlıram. Həc ağlıma gelmedi ki, 1980-ci ildə fealiyyəti ile maraqlandığım bu cesur polkovnikin həyat shəhərlərinə Tiflisde, Kutaisida, Qoride vəreqləməll olacağım. Çok qaribədir ki, qəhrəman naxçıvanlıların axtarışını bəzan məqsədli şəkilde aparmıram. Maraqlı elmi axtarışlarıñın çox gərgin vəxtində digər bir qəhrəmanı aid sənədler özü axtarb təbib məni. Hemin andəca vaxtı ilə ya yazdım, ya da yaddaşına köçürdüğüm xatirələr köməyimə galır.

Əbülfət ağa haqqında ilk dəfə hələ uşaqlıq illerində atamdan eşitmışdım. Sonralar tələbə olanda yene atam dedi ki, tarixin elə sehifeleri var ki, onları bilmirsiniz. Amma həqiqət o bilmedik-lərinizdedir.

1980-ci ilde atam meni Şah-taxti kendine aşarip Əbülfət ağa-nın mezzanı da göstərmişdi. İndi lap tenha qalan bu mezar haqqında bir az sonra danışacaqı. Əbülfət ağa haqqında əvveller iki-üç yazı yazdığınımdan çalışacaqı ki, tekrara yol vermeyek. Yanlı, inləyidək yazmazdımqları-mızdan söhbət açacaqı.

Əbülfət ağa haqqında ASE-nin 1987-ci il neşrində də məlumat verilib. Ancaq bütün məlumatlar yiçəm var sovet ideologiyasına uyğundur. Bu cesur polkovnik Şerur mahalının en zengin zədagənləndən biri olan Nəcəfqulu ağanın ailəsində 1858-ci ilin oktyabrında Şahtaxtı kəndində doğulub. Onun atasının Naxçıvan və İrəvan şəhərlərində mülkləri vardı. Ona görə də digər qardaşlarının doğum sənədlerində İrəvan və Naxçıvan yazılıb. Əbülfət ağanın təhsil illeri

**Polkovnik Əbülfət ağanın keçdiyi
hərbi yol gəncliyimizə nümunədir**

Naxçıvan-İravan-Tiflis-Peterburg-Moskva-Heydelberq şəhərlərində keçmişdi. 1883-cü ilde onu herbi iş daha çox maraqlanğırdından yunker məktəbine imtahan vermiş ve elə qıymetlərle məktəbə daxil olmuşdu. Onun oxuduğu herbi məktəb Peterburqda yerləşirdi. Herbi məktəbi bitirəndən sonra həyatını ordu ilə bağlayan 1904-1905-ci illərdə rus-yapon müharibəsində batalyon komandiri kimi vuruşmuş, məşhur Port-Artur döyüşlərində bilavasitə iştirak etmişdir.

1912-ci ilə aid olan arxiv sənədli onun polkovnik rütbesində olduğunu xəber verir. Onu da deyek ki, Əbülfət ağanın herbçi şexsi işini axtanıq. Yaxın vaxtlarda onu size təqdim edə bila- ceyik. Həmin ilde Rusiya tərəfindən İsveçrəye göndərilmişdi ki, orada herbəl manevrələri müşahidə etsin. Əbülfət ağa dünya şöhrəti alim-nasir Məhəmməd-ağa Şahtaxtının doğmaca emisi oğludur ve onun kürakanıdır. Məhəmmədagənnin qızı Balabəyim xanımına izdiyacından Abbas, Sadıq və Necəf adlı oğulları dün- yaya gelmişdi. Amma hamisini Sovet hakimiyyəti illərində güllə- ledilər. Atanın adını ensiklopediyalara salırdılar (elbette, el- bəle), balalarını isə mehv edir- dildər. Arxiv sənədlərində Əbülfət ağanın Qonçabeyim adlı bir qızının da olduğunu yazarlar. Hətta onun ölümündən sonra Şahtaxtin Əbülfət ağıya məxsus torpaq sahələrində Qonça xanımın da (onun adının gürçü variantını da qeyd ediblər-Ketevana-mü- ellif) adı çəkilir. Qonça xanım haqqda az məlumatımız var. Amma fikrimiz var ki, onun Tiflisde yaşayan nəticələrini axtanıb tapaqq. Çünkü onlar Əbülfət ağanın 1879-cu ilden ömrünün sonuna kimi sinesində gedirdiylər yetişib. Demiriyol vağzalında, İmport deyilin tarixi binanın yanında toplaşan insanların sayı-hesabı yox idi. İrvandan, Naxçıvandan da çoxlu qonaqlar gelmişdi. Zirehli qatar kazaklar (Rusiya ordusunun esgerları-müellif) qoruyurdular. Hava soyuq idi. Rekvileyim sədaları altında cenəzəni top lafetinin üstüne qoydular. Atlas balıqlarla onun aldığı herbi mükafatları düzmişdülər. Hətta, qılıncı da yanındaydı. Kortej vağzaldan kəndə təref iştirilməyə başladı. Kədərlı müsikiçilər idi. Məhəmmədağa Şahtaxtı da cenəzənin yanında addimlayırdı. Əbülfət ağanı Şahtaxtinskiyərin yolu yaxınılı- gında olan aile sərdabəsində dəfn etməye rətildilər. Özü belə vəsiyyət etmişdi. Burada onun ulu babaları Şahsultan, onun oğlu I Isa Sultan, oğlanlarından Memmedəgəli Sultan, Hacı Veli ağa və digərləri dəfn olunmuşdular. Onu torpaq taşırından sonra yayılm atəş- ləri açırdılar və nitq söyleyənlər de oldu. Balabəyim xanım və üç oğlu bir müddət Şahtaxti kəndində qaldılar. Çünkü İbrahim ağa Şahtaxtinski emisi oğlu Əbülfət ağıya el adətincə matam mərasimi saxladı.

Sovet hakimiyyeti illerinde qızıl axtaranlar o serdabəni dağıdıb elek-velek edirdilər. Hetta, buldozərə də verdilər bir hissətins. Yol çəkdilər ki, geləcək nəsillərin bu məşhur Şahṭaxtinskiyən xəberi olmasın. Amma Allah həmin serdabədən bir mezəri bu gündək saxlayıb. Əbülfət ağa neheng gövdələndən mezar da böyükdür. Mezarı ne vaxtsa tərəf edilər, qızıl-gümüş axtarılırlar. Nə yaxşı ki, tamam yox etmeyiblər. Belki də qürbətəde, doğuldugu kənddə babaşının yanından dəfn olunmağı vəsiyyət etdiyindəndir ki, herbiçinin mezarını zaman inləyədik Qırraqdan Şahṭaxti görük keçid məntəqəsinə gedən yoluñ kenarında qoruyub saxlayıb. Tenha, kədərli görkəmlü bu mezdarda uyuyan polkovnik Əbülfət ağanın keçidiyi elimi və herbi yolu, bir de vəten təessüb bütün yüzilliklərdə qəncilimizlərə nümunədir.

Musa QULİYEV

11,5x17,5 sm ölçülü ve qızılı bezedilmiş "Quran"ıñ Azerbaycan Milli Tarix Muzeyine teqdim ediblər. Onlar indi Mdivani familiyasını daşıyırlar. Polkovnikin şexsi Quranı haqqında yanan İrina Kostinianın məlumatından askar olur ki, Qonça xanının saxladığı bu Quranı Əbülfət ağa istirak etdiyi herbi döyüşlərdə həmişə sinasında gəzdərdir. Biz çalışacaq ki, Qonça xanım haqqında da etrafı məlumat öyrənək. Onun şexsi arxivində və albomunda xeyli sənədlər və fotoskilər var.

Polkovnik Əbülfət ağa bizi
düşündüyümüzden de meşhur
herbiçi olub. Əger belə olma-

**Ailə kiçik dövlət, cəmiyyətin ayrılmaz
bir hissəsidir**

Azerbaycan ailelerinin milli mentalitet, manevi değerler abaxından dünya ailelerine nümunə olası cehətləri çıxdur. Ailelər ağsaqqal-ağbirçek, qohum-qardaş himayəsindən, böyüklerin düzgün təbliyəsindən bəhrələndikləri kimi, dövlətimizin qayğısını, maddi ve manevi destəyini de öz üzərlərində daim hiss edirler. Mehəz buna görə də azərbaycanlı ailelərin pozulmaz qanunları, nesildən-nesle keçən üstün keyfiyyətləri var. Bu abaxından her bir azərbaycanlı yaşayış normalarına, heyat tərzinə, adət-anenə və davranışlarına görə öz ailesi ilə qürur duya bilər. Aile kiçik dövlət, camiyyətin ayrılmaz bir hissəsidir. Aile qurmaçıcoxları zahidən her bir votəndən şəxsi işi hesab edir. Əslində isə bu, ciddi və mühüm məsələ olmalıdır, camiyyətin heyat tərzini ilə ayrılmaz suretdə bağlıdır. Tarixin bütün dönenlərində alləye münasibət müxtəlif olsa da, müasir dönyamızda allonın əhəmiyyəti daha derindən dark edilmiş, onun hortərefli inkişafı yolunda mühüm addimlar atılmışdır.

Bu gün müsteqlî respublikâmda ailelerin inkişafı üçün bütün hüquqlı, maddi, manevi stîmullar temin olunub. Son iller erzinde ailelerin rifahının yükselmesi namine bir sira qanûnlar, dövlət programları qəbul edilib. Bu qanûn ve programların esas meqsədi "küçük dövlət" adlandırılın ailelərin maddi rifahının yükseldilmesi, aztematîni ailelərin sosial-iqtisadi vəziyyətinin yaxşılaşdırılması ilə bağlıdır. Genç ailelərə dövlət qayğısının artırılması da ölkə başçısının daim diqqət mərkəzindədir. Bu istiqamətdə heyata keçirilən tedbirlerin temin edilməsi meqsədilə "Genc aile" programı qəbul edilib. Bu program her bir gencin nikahdan önceki ve sonrakı problemlərinin həllinə yönəlmış kompleks tedbirleri nəzerde tutur.

Ötən illərdən bəri tətbiq etdi-

nna çox az təsadüf edilir. İndi hər kəs etiraf edir ki, Azərbaycanda ailelərin dövlət seviyyəsində müdafiəsi, onun inkişafının hüquqlı, maddi ve manevi bazarasının yaradılması müstəqillik qazandığımız illərdə tam gerçəkləşib. Hazırda ailelərin hüquq ve vəzifələri, aileyə və camiyətə mexsus her bir fərdin hərəkəflili inkişafı Konstitusiyamızda da testiblini tapıb. O ki qaldı ailenin sağlam temel üzərində inkişafına, bu, saf mehəbbət və qarşılıqlı istekle qurulunda yaranır. Belə ailanın en gözəl məhsuludur onların dünyaya getirdikləri övladlardır. Sözsüz ki, bütün ailelər uşaqlarını xoşbəxt böyütmək isteyir. Ona görə da yaşadığımız dünyada onlara problemləş və rəhatlıq içinde vərmək üçün dövlətimiz bütün seylerini eşrigemir.

Bu gün, dövlətimiz, çalışır, ki-

Ölkemizde iqtisadi inkişaf templerinin davamlı xarakter alması ölkemizin her yerinde olduğu kimi, muxtar respublikamızda da ehalinin güzeranının yaxşılaşmasında, sosial rifahının xeyli yükselməsində özünü qabırq bürüze verir. Belə ki, görülen təbirlər demografik vəziyyətə de öz təsirini göstərmış, muxtar respublika ehalisinin sayı artaraq 401 min 756 nəfər təşkil etmişdir. Bu ailələrin orta ölçüsü isə 5 nefər yaxındır ki, bu da çoxuşaqlı ailələrin yüksək xüsusi çəkisi fonunda hem Avropanın Birliyi, hem de MDB-ye üzv ölkələrin müvafiq göstəricilərini xeyli üstələyir. Milli-mənəvi dəyərlərin qorunun saxlanılmasının ve ailələrin uzunömürlülüyü naməne aparan şəmərəli dövlət siyasetinin neticesidir ki, muxtar respublikamızda bosanma həllə-

“Yeniləşmə ili”ndə yeni uğurlar gözlənilir

Öten il muxtar respublikada bütün sahelerde böyük nüyyütlerle yaddaşalan bir il olmuştur. Qazanılan nüyyütlerden Yazıçılar Birliği'ne de pay düşmüştür, şair ve yazıçılardan 56 kitabı neşri olunaraq oxucuların ixtiyarına verilmiştir.

Yazıcılar Birliğinin sadri Asım Əliyevdən aldığımız məlumatə görə, bu il de Birləşmiş qarşıya qoyulan məsələləri uğurla heyata keçirməyi planlaşdırıb. Belə ki, cari ilde eləmetdar günəş münasibəti ilə bir sırə görüşlər, tedbirler keçirilməsi nəzərdə tutulub. 21 mart Ümumdünya Poeziya Günü qeyd edilecek. NDU-nun Elektron kitabxanasında "Poeziya axşamı" keçiriləcək. Yazıcılar

Leyla ZEYNALOVA

